

Motion till riksdagen 2021/22:3468

av **Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M)**

Energi- och effektbrist i elsystemet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att el- och effektbristen i södra Sverige snarast måste avhjälpas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att utreda huruvida fler lokala nät kan lösa elbristen i söder samt om detta är klimat- och samhällsekonomiskt lönsamt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillståndsprovning som rör elproduktion och transmission måste ges snabbare handläggning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över befintliga och nya styrmedel så att de inte indirekt styr mot ökad elanvändning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Huruvida Sverige lider av elbrist eller ej är en ofta återkommande diskussion. Men få säger emot att omställningen som pågår inom alltifrån transportsektorn till industrin kommer att kräva mer elenergi. Det är ett faktum att dagens elnät inte klarar av vårt nya elektrifierade samhälle där såväl nya konsumtions- som produktionsmönster belastar kraftnäten på nya sätt. Många gånger anförs att om vi bara kan få ner den myckna energi som produceras i norra Sverige så är problemen i söder lösta, men det hjälper inte dagens situation utan kräver omfattande nybyggnad av kraftnät. I en rapport som Region Norrbotten gav ut förra året framgår dessutom att det elöverskott som finns i norra Sverige idag kommer att vara uttraderat inom några år. De menar att batteri-tillverkningen hos Northvolt, tillverkningen av fossilfritt stål och dataserverhallar kommer att förbruka stora mängder energi, vilket får till följd att elförsörjning från norr blir alltmer begränsad. Frågan är hur vi ska klara den alltmer påtagliga elbrist som vissa tider råder i södra Sverige. Det är onekligen anmärkningsvärt att vi i vårt land inte ens kan garantera elförsörjning vid nybyggnation av små industrier och mathallar i tätorter.

Svenska kraftnät har i sin årsrapport (2020/33) om den gångna vintern fört fram följande:

Årets kraftbalansrapport visar, liksom tidigare rapporter, att den svenska kraftbalansen fortsätter att försämrats och importberoendet under topplasttimmen ökar. Den installerade elproduktionskapaciteten i Sverige ökar, men den tillgängliga kapaciteten minskar, då planerbar produktion ersätts av väderberoende produktion med lägre tillgänglighet. Sverige har god överföringskapacitet till våra grannländer, men importmöjligheterna är begränsade om även dessa länder samtidigt har en ansträngd effektsituation.

Detta är allvarliga prognoser vars kommentarer inger oro. Inte minst med tanke på den milda vinter som rådde 2019/2020. Även i årets rapport (2020/3721) andas Svenska kraftnät en oro: ”Årets rapport visade att importbehovet av el under höglastsituationer fortsatt ligger på en hög nivå och ökar något de kommande fyra åren på grund av ökande elförbrukning och minskad planerbar produktion i kraftsystemet.” Åtgärder för att säkra kraftbalansen är oerhört angelägna.

För att minska problemen med elbrist är det viktigt att de styrmedel som det offentliga implementerar inte är konstruerade så att nyttan från styrmedlen gynnas av att brukaren ökar sin elanvändning. I en intressant artikel¹ presenterar författaren flera idag införda styrmedel som leder mot just ökad elanvändning. Det handlar till exempel om att fastighetsägare som installerar solenergi får högre skattelättnad för sin egenproducerade solel om de har hög elanvändning och att ”miljövärderingar” är konstruerade så att byggnader som har eluppvärmning klassas högre än de som värms med fjärrvärme. Författaren påpekar även vikten av att miljöberäkningar som görs måste ta hänsyn till säsongvariation och inte bara redovisas baserat på helår, då det annars ger en skev bild av verkligheten och inte redovisar effekterna vid de mest elintensiva perioderna.

Med hänvisning till ovanstående bör åtgärder skyndsamt vidtas för att lösa energi- och effektbristen i södra Sverige, för att se över utbyggnad av fler lokala nät i södra Sverige och huruvida det i så fall är ett klimat- och samhällsekonomiskt lönsamt alternativ och för att tillståndsprövning ska ske snabbare. Samt att beslutade styrmedel som införs inte i sig bör styra och gynnas av ökad och oplanerad elanvändning. Detta måtte riksdagen ge regeringen till känna.

Betty Malmberg (M)

Marléne Lund Kopparklint (M)

¹ <https://www.energinyheter.se/20200611/22054/missriktade-styrmedel-forvarrar-kapacitetsbristen-i-elnetet>.